Úřední věstník
Evropské unie

CS
Řada C

C/2025/1801

4.4.2025

P10_TA(2024)0042

Geneticky modifikovaná kukuřice DP915635

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. listopadu 2024 o návrhu prováděcího rozhodnutí Komise (EU) 2024/1822 o povolení uvedení produktů, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici DP915635, sestávají z ní nebo jsou z ní vyrobeny, na trh podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 (2024/2839(RSP))

(C/2025/1801)

Evropský parlament,

— s ohledem na prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2024/1822 o povolení uvedení produktů, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici DP915635, sestávají z ní nebo jsou z ní vyrobeny, na trh podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 ([1]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 ze dne 22. září 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivech ([2]), a zejména na čl. 7 odst. 3 a čl. 19 odst. 3 tohoto nařízení,

— s ohledem na hlasování Stálého výboru pro rostliny, zvířata, potraviny a krmiva podle článku 35 nařízení (ES) č. 1829/2003 ze dne 26. dubna 2024, na jehož základě nebylo vydáno žádné stanovisko, a na hlasování odvolacího výboru dne 29. května 2024, který taktéž nevydal žádné stanovisko,

— s ohledem na článek 11 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí ([3]),

— s ohledem na stanovisko Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) ze dne 30. listopadu 2023, které bylo zveřejněno dne 17. ledna 2024 ([4]),

— s ohledem na svá předchozí usnesení, kterými vyslovil námitku proti povolení geneticky modifikovaných organismů ([5]),

— s ohledem na čl. 115 odst. 2 a 3 jednacího řádu,

— s ohledem na návrh usnesení Výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin,

A. vzhledem k tomu, že dne 20. prosince 2020 podala společnost Pioneer Overseas Corporation, Inc. se sídlem v Belgii jménem společnosti Pioneer Hi-Bred International se sídlem ve Spojených státech amerických žádost příslušnému vnitrostátnímu orgánu Nizozemska týkající se uvedení potravin, složek potravin a krmiv, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici DP915635, sestávají z ní nebo jsou z ní vyrobeny, na trh v souladu s články 5 a 17 nařízení (ES) č. 1829/2003 (dále jen „žádost“); vzhledem k tomu, že žádost se rovněž vztahovala na uvádění produktů, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici DP915635 nebo z ní sestávají, na trh pro jiná použití než v potravinách a krmivech, s výjimkou pěstování;

([1]) Úř. věst. L, 2024/1822, 4.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1822/oj.
([2]) Úř. věst. L 268, 18.10.2003, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([3]) Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([4]) Odborné stanovisko vědecké komise úřadu EFSA pro geneticky modifikované organismy vydané podle nařízení (ES) č. 1829/2003 k posouzení geneticky modifikované kukuřice DP915635 pro použití v potravinách a krmivech (žádost EFSA-GMO-NL-2020-172), EFSA Journal 2024;22(1):8490, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8490.
([5]) Parlament v osmém volebním období přijal 36 a v devátém volebním období 38 usnesení o námitkách proti geneticky modifikovaným organismům.

B. vzhledem k tomu, že dne 30. listopadu 2023 přijal úřad EFSA k žádosti kladné stanovisko, které bylo zveřejněno dne 17. ledna 2024;

C. vzhledem k tomu, že geneticky modifikovaná kukuřice obsahuje geny, které jsou nositeli odolnosti vůči glufosinátu a exprimují insekticidní toxin IPD079Ea, který byl získán z kapradiny Ophioglossum pendulum; vzhledem k tomu, že genetická modifikace sestávala z více kroků, kdy metodou CRISPR/Cas byla v cílovém místě genetické informace zavedena „přistávací poduška“, kam byly následně vloženy genové produkty pro vytváření nových vlastností;

Nedostatečné posouzení doplňkových herbicidů

D. vzhledem k tomu, že prováděcí nařízení Komise (EU) č. 503/2013 ([6]) vyžaduje, aby bylo posouzeno, zda předpokládané zemědělské postupy ovlivňují výsledek sledovaných vlastností; vzhledem k tomu, že podle uvedeného prováděcího nařízení je toto posouzení obzvláště důležité pro rostliny odolné vůči herbicidům;

E. vzhledem k tomu, že naprostá většina geneticky modifikovaných plodin je geneticky upravena tak, aby byla odolná vůči jednomu či více „doplňkovým“ herbicidům, které lze použít po celou dobu jejich pěstování, aniž by plodiny uhynuly, jak by tomu bylo v případě rostlin, které nejsou vůči herbicidům odolné; vzhledem k tomu, že řada studií ukazuje, že pěstování geneticky modifikovaných plodin, které jsou odolné vůči herbicidům, vede k vyššímu používání doplňkových herbicidů, zejména kvůli výskytu plevele odolného vůči herbicidům ([7]);

F. vzhledem k tomu, že pěstitelé geneticky modifikovaných plodin odolných vůči herbicidům se dostávají do patové situace, neboť při ochraně těchto rostlin před plevelem jsou z velké části nebo zcela závislí na herbicidech, což je dáno systémem, který za geneticky modifikované osivo účtuje přirážku, která dává smysl pouze tehdy, pokud pěstitelé s tímto osivem současně používají doplňkové herbicidy; vzhledem k tomu, že větší závislost zemědělských podniků, které pěstují geneticky modifikované plodiny, na doplňkových herbicidech vede k tomu, že se rychleji objevuje a šíří plevel odolný vůči těmto herbicidům, takže se zemědělci ocitají v začarovaném kruhu, neboť musí používat stále větší množství herbicidů;

G. vzhledem k tomu, že nadměrné používání herbicidů má negativní dopad na zdraví půdy, kvalitu vody a biologickou rozmanitost půdní i nadzemní fauny a flóry a zvyšuje expozici lidí i zvířat, potenciálně také v důsledku většího obsahu reziduí herbicidů v potravinách a krmivech;

H. vzhledem k tomu, že glufosinát je klasifikován jako látka toxická pro reprodukci (1B), a splňuje proto kritéria pro vyloučení vymezená v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 ([8]); vzhledem k tomu, že platnost povolení pro používání glufosinátu v Unii skončila dne 31. července 2018;

I. vzhledem k tomu, že se má za to, že posuzování reziduí herbicidů a jejich metabolitů nalezených v geneticky modifikovaných rostlinách nespadá do působnosti vědecké komise EFSA pro geneticky modifikované organismy, a není proto v rámci postupu povolování geneticky modifikovaných organismů prováděno;

Nezodpovězené otázky ohledně hodnocení toxinu IPD079Ea

J. vzhledem k tomu, že toxin IPD079Ea, který byl získán z kapradiny Ophioglossum pendulum, se nevyskytuje v evropské flóře a nikdy předtím nebyl součástí potravinového nebo krmivového řetězce; vzhledem k tomu, že chování toxinu IPD079Ea nebylo dostatečně popsáno; vzhledem k tomu, že členské státy zdůrazňují, že zavedení tohoto proteinu do zemědělství a potravinového řetězce by vyžadovalo mnohem více údajů o účincích a charakteristikách toxinů;

([6]) Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 503/2013 ze dne 3. dubna 2013 o žádostech o povolení geneticky modifikovaných potravin a krmiv v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 a o změně nařízení Komise (ES) č. 641/2004 a (ES) č. 1981/2006 (Úř. věst. L 157, 8.6.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2013/503/oj).

([7]) Viz např. Schulz, R., Bub, S., Petschick, L. L., Stehle, S., Wolfram, J. (2021) „Applied pesticide toxicity shifts towards plants and invertebrates, even in GM crops“, Science 372(6537), ss. 81–84, https://doi.org/10.1126/science.abe1148; Bonny, S., „Genetically Modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds, and Herbicides: Overview and Impact“, Environmental Management, January 2016;57(1), ss. 31–48, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26296738; a Benbrook, C. M., „Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. - the first sixteen years“, Environmental Sciences Europe, 28. září 2012, sv. 24(1), https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/2190-4715-24-24.

([8]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS (Úř. věst. L 309, 24.11.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1107/oj).

Připomínky příslušných orgánů členských států a zúčastněných stran

K. vzhledem k tomu, že členské státy během tříměsíční konzultační lhůty předložily úřadu EFSA mnoho kritických připomínek, mimo jiné že stanovisko k bezpečnosti geneticky modifikované kukuřice nelze vydat kvůli chybějícím údajům ve spise podle prováděcího nařízení (EU) č. 503/2013, že plán monitorování je nutné důkladněji propracovat a že úřad EFSA neposoudil účinky glufosinátu na střevní mikrobiom spotřebitelů a půdní mikroflóru, ačkoli jsou zjevně postiženy;

Zajištění celosvětově rovných podmínek a dodržování mezinárodních závazků Unie

L. vzhledem k tomu, že v závěrech strategického dialogu o budoucnosti zemědělství v EU ([9]) byla Komise vyzvána, aby přehodnotila svůj postoj k uvádění dovážených zemědělsko-potravinářských produktů na trh a k jejich vývozu vzhledem k problémům, které jsou způsobeny rozdílnými normami v Unii a normami jejích obchodních partnerů; vzhledem k tomu, že jedním z hlavních požadavků zemědělců během demonstrací v roce 2023 a 2024 byly spravedlivější vztahy ve světovém obchodu, které by byly v souladu s cíli pro zdravé životní prostředí;

M. vzhledem k tomu, že zvláštní zpravodaj OSN pro právo na potraviny ve zprávě z roku 2017 dospěl k závěru, že nebezpečné pesticidy mají katastrofické dopady na zdraví, zejména v rozvojových zemích ([10]); vzhledem k tomu, že podle cíle udržitelného rozvoje OSN č. 3.9 má být do roku 2030 podstatně snížen počet úmrtí a onemocnění způsobených nebezpečnými chemickými látkami, znečištěním ovzduší a kontaminací vody a půdy ([11]);

N. vzhledem k tomu, že celosvětový rámec pro biologickou rozmanitost z Kchun-mingu a Montrealu (dále jen „rámec z Kchun-mingu a Montrealu“), který byl dohodnut v prosinci 2022 na konferenci COP15 Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti, obsahuje globální cíl snížit do roku 2030 rizika spojená s pesticidy alespoň o 50 % ([12]);

O. vzhledem k tomu, že nařízení (ES) č. 1829/2003 stanoví, že geneticky modifikované potraviny a krmiva nesmí mít nepříznivé účinky na zdraví lidí a zvířat či na životní prostředí, a požaduje, aby Komise při přípravě návrhu rozhodnutí vzala v úvahu všechny související právní předpisy Unie a jiné opodstatněné faktory, které jsou důležité pro projednávanou záležitost; vzhledem k tomu, že mezi tyto opodstatněné faktory by měly patřit závazky Unie v rámci cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje a Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti;

Snížení závislosti na dovážených krmivech

P. vzhledem k tomu, že z krize COVID-19 a probíhající války na Ukrajině jsme si odnesli mimo jiné ponaučení, že Unie musí ukončit závislost na některých kritických materiálech; vzhledem k tomu, že předsedkyně Komise Ursula von der Leyenová v pověřovacím dopise žádá kandidáta na komisaře Christopha Hansena, aby prozkoumal způsoby, jak snížit dovoz kritických komodit ([13]);

Nedemokratické rozhodování

Q. vzhledem k tomu, že Parlament v osmém volebním období přijal celkem 36 usnesení, v nichž vyslovuje námitku vůči uvádění geneticky modifikovaných organismů na trh k výrobě potravin a krmiv (33 usnesení) a vůči pěstování geneticky modifikovaných plodin v Unii (tři usnesení); vzhledem k tomu, že v devátém volebním období přijal 38 usnesení, v nichž vyslovil námitku proti uvedení geneticky modifikovaných organismů na trh;

R. vzhledem k tomu, že Komise geneticky modifikované organismy nadále povoluje, ačkoli sama uznává, že v této oblasti existuje demokratický deficit, a navzdory tomu, že členské státy s udělením povolení nesouhlasí a Parlament proti tomu vyslovuje námitky;

S. vzhledem k tomu, že není nutné provést žádné legislativní změny, aby Komise mohla neschválit geneticky modifikované organismy, pokud se pro udělení povolení v odvolacím výboru nevysloví kvalifikovaná většina členských států ([14]);

([9]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/agriculture-and-green-deal/strategic-dialogue-future-eu-agriculture_cs.
([10]) https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc3448-report-special-rapporteur-right-food.
([11]) https://indicators.report/targets/3-9/.
([12]) Viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_22_7834.
([13]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en
([14]) Pokud se v odvolacím výboru kladně nevysloví kvalifikovaná většina členských států, podle čl. 6 odst. 3 nařízení (EU) č. 182/2011 Komise „může“, nikoli „musí“ akt přijmout.

T. vzhledem k tomu, že hlasování Stálého výboru pro rostliny, zvířata, potraviny a krmiva podle článku 35 nařízení (ES) č. 1829/2003, které proběhlo dne 26. dubna 2024, nevedlo k vydání žádného stanoviska, což znamená, že povolení nepodpořila kvalifikovaná většina členských států; vzhledem k tomu, že k vydání stanoviska nevedlo ani hlasování odvolacího výboru, které proběhlo dne 29. května 2024;

U. vzhledem k tomu, že dne 2. července 2024 Komise vydala povolení k uvedení geneticky modifikované kukuřice na trh;

1. domnívá se, že prováděcí rozhodnutí (EU) 2024/1822 překračuje prováděcí pravomoci stanovené nařízením (ES) č. 1829/2003;

2. domnívá se, že prováděcí rozhodnutí (EU) 2024/1822 není v souladu s právními předpisy Unie, neboť není slučitelné s cílem nařízení (ES) č. 1829/2003, jenž podle obecných zásad stanovených v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ([15]) spočívá ve vytvoření základních požadavků pro geneticky modifikované potraviny a krmiva, aby byla zajištěna vysoká úroveň ochrany lidského života a zdraví, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat, zájmů v oblasti životního prostředí a zájmů spotřebitele, a v zajištění účinného fungování vnitřního trhu;

3. vyzývá Komisi, aby při jednáních o dohodách o volném obchodu zajistila sblížení norem mezi Unií a jejími partnery tak, aby byly splněny bezpečnostní normy Unie;

4. vyzývá Komisi, aby zrušila prováděcí rozhodnutí (EU) 2024/1822;

5. vyzývá Komisi, aby nepovolovala geneticky modifikované plodiny, které jsou odolné vůči herbicidům, protože následně vyžadují používání více doplňkových herbicidů, a tudíž představují vážné riziko pro biologickou rozmanitost, bezpečnost potravin a zdraví pracovníků v souladu s přístupem „jedno zdraví“;

6. v této souvislosti zdůrazňuje, že povolení dovozu geneticky modifikovaných rostlin odolných vůči herbicidům, které jsou v Unii zakázané, jako je např. glufosinát, za účelem jejich použití v potravinách nebo krmivech je v rozporu s mezinárodními závazky Unie vyplývajícími mimo jiné z cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje a z Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti, včetně nedávno přijatého rámce z Kchun-mingu a Montrealu ([16]);

7. očekává, že Komise bezodkladně dostojí svému závazku ([17]) a předloží návrh, kterým zajistí, aby nebezpečné chemické látky, které jsou v Unii zakázány, nebyly vyráběny pro vývoz;

8. považuje za pozitivní, že Komise v dopise poslancům ze dne 11. září 2020 uznala, že při rozhodování o povolení geneticky modifikovaných organismů je třeba zohledňovat otázku udržitelnosti ([18]); vyjadřuje však hluboké zklamání nad tím, že Komise přesto dovoz geneticky modifikovaných organismů do Unie nadále povoluje, a to navzdory námitkám Parlamentu a navzdory tomu, že většina členských států hlasuje proti;

9. znovu naléhavě vyzývá Komisi, aby zohlednila závazky Unie vyplývající z mezinárodních dohod, jako jsou Pařížská klimatická dohoda, Úmluva OSN o biologické rozmanitosti a cíle OSN v oblasti udržitelného rozvoje; opětovně žádá, aby k návrhům prováděcích aktů byla připojena důvodová zpráva, v níž se vysvětlí, jakým způsobem v nich bude zajištěno dodržení zásady „neškodit“ ([19]);

10. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi, jakož i vládám a parlamentům členských států.

([15]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin (Úř. věst. L 31, 1.2.2002, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj).

([16]) V prosinci 2022 byl na konferenci COP15 Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti dohodnut celosvětový rámec pro biologickou rozmanitost, který obsahuje celosvětový cíl snížit do roku 2030 rizika spojená s pesticidy alespoň o 50 % (viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_22_7834

([17]) Jak je uvedeno v příloze ke sdělení Komise ze dne 14. října 2020 „Strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek: k životnímu prostředí bez toxických látek“, COM(2020)0667, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=COM%3A2020%3A667%3AFIN#document2.

([18]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf.

([19]) Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. ledna 2020 o Zelené dohodě pro Evropu (Úř. věst. C 270, 7.7.2021, s. 2), bod 102.